

Sygn. akt III CZ 35/17

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorczyk

SSN Krzysztof Pietrzykowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki
komandytowo-akcyjnej w K. i F. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki
komandytowo-akcyjnej w K.

przeciwko M. C.-G. i G. G.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 24 listopada 2017 r.,

zażalenia pozwanych

na wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 5 kwietnia 2017 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem z dnia 30 listopada 2016 roku oddalił powództwo wniesione przez T. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Spółkę komandytowo - akcyjną w K. oraz F. spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Spółkę komandytowo - akcyjną w K. o ustalenie nieistnienia po stronie pozwanych M. C. – G. i G. G. prawa do umieszczenia i zamontowania pieca gazowego wraz z bojlerem i przyłączeniami, stanowiącego część składową lokalu nr 7 położonego w budynku przy ulicy G. 9 w K., w nieruchomości stanowiącej lokal nr 9 położony w budynku przy ulicy G. 9 w K. będący własnością powodów oraz orzekł o kosztach postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 22 marca 2005 r. pozwani nabyli własność lokalu nr 7. W 2006 r. zamontowali piec w kotłowni połączonej z lokalem pozwanych. Dnia 25 marca 2009 r. właściciele lokali podjęli uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na likwidację kotłowni, jej przebudowę i ustanowienie odrębnej nieruchomości lokalowej oraz na zmianę wysokości udziałów. Dnia 10 listopada 2009 r. powódki nabyły własność nieruchomości stanowiącej lokal nr 9. Dnia 18 czerwca 2010 r. odbyło się zebranie właścicieli lokali, w którym uczestniczył syn powodów, K. C., który zgodził się na usunięcie pieca z lokalu nr 9 oraz zamontowanie bojlera w lokalu nr 7. Dnia 17 grudnia 2010 r. odbyła się likwidacja pieca bez uczestnictwa pozwanych. Sąd Rejonowy w K. prawomocnym wyrokiem z dnia 25 października 2011 r. nakazał powódkom przywrócenie pozwanym posiadania przez przywrócenie i ponowne zamontowanie stanowiącego jej część składową pieca grzewczego w lokalu nr 9 .

Sąd Rejonowy przyjął, że powódki nie wykazały interesu prawnego we wniesieniu powództwa o ustalenie. Powołał się na wyrok Sądu Rejonowego z dnia 25 października 2011 r., który definitywnie usunął niepewność co do istnienia prawa po stronie pozwanych. Podkreślił też, że w niniejszej sprawie powódkom przysługują dalej idące roszczenia, w szczególności żądanie wynikające z art. 222 § 2 k.c. Wyrok w procesie posesoryjnym ma charakter tymczasowy, w dalszym ciągu jest więc możliwe wytoczenie powództwa petytoryjnego.

Powódki wniosły apelację od wyroku Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2017 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania. Podkreślił, że wydanie korzystnego dla pozwanych wyroku przywracającego posiadanie nie oznacza, iż nie istnieje niepewność co do samego prawa, na podstawie którego nastąpić może ingerencja pozwanych w prawo własności stron powodowych. Uznał, że niepewność taka istnieje, skoro powódki, powołując się na prawo własności do lokalu, kwestionują tytuł prawny pozwanych do korzystania z tego lokalu, zaś pozwani twierdzą, że tytuł taki im przysługuje. Nie podzielił poglądu, że o braku interesu prawnego we wniesieniu powództwa o ustalenie świadczy okoliczność, iż powódkom mogło służyć roszczenie o ochronę własności. Zauważył, że powódki nie mogą zrealizować roszczenia windykacyjnego czy negatoryjnego, skoro pozwani w żaden sposób w chwili obecnej nie władają ich lokalem. Stwierdził w związku z tym, że dlatego w okolicznościach niniejszej sprawy nie sposób jest wykluczyć istnienia interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie z powołaniem się na prawo własności. Spostrzegł też, że przeciwko możliwości wytoczenia powództwa o ustalenie nie przemawia wyrok nakazujący przywrócenie posiadania. W konkluzji zaznaczył, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż, przyjmując brak u powódek interesu prawnego, zaniechał zbadania merytorycznej podstawy dochodzonego roszczenia.

Pozwani wnieśli zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecnictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że w postępowaniu toczącym się w wyniku zażalenia złożonego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne Sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez Sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie mogą

być inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia ani merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych przez sąd drugiej instancji podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Omawiane zażalenie nie jest bowiem środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku ani prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego niezwiązanych z podstawami kasatoryjnymi, lecz zażalenie to jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie kasatoryjnej (zob. m.in. postanowienia z dnia 12 grudnia 2013 r., V CZ 75/13, niepubl., z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013 r., nr 3, poz. 41, z dnia 16 maja 2013 r., IV CZ 31/13, niepubl. i z dnia 21 czerwca 2013 r., I CZ 48/13, niepubl.).

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl., z dnia 27 czerwca 2014 r., V CZ 41/14, niepubl. i z dnia 3 czerwca 2015 r., V CZ 115/14, niepubl.). W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy - w ocenie Sądu Okręgowego - zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania, przyjmując arbitralnie, że powódki nie mają interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie. Celem art. 386 § 4 k.p.c. jest zaś umożliwienie sądowi drugiej instancji uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w wyjątkowych wypadkach, gdy doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, np. wtedy, gdy powództwo zostało oddalone wskutek błędnej oceny co do nieprzysługiwania powódkom interesu prawnego w sprawie o ustalenie.

W konsekwencji należy przyjąć, że Sąd Okręgowy w K. prawidłowo zastosował w niniejszej sprawie art. 486 § 4, uchylając wyrok Sądu Rejonowego i przekazując sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Skoro zatem zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. okazał się nieuzasadniony, z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 1¹ i § 3 k.p.c.).

kc

jw